

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Migrace Vietnamců v ČR – případová studie regionu
Teplice**

Thu Trang DUONG THI

© 2012 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Migrace Vietnamců v ČR – případová studie regionu Teplice " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3.2012

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své práce RNDr. Karlu Hauzerovi, CSc. za cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval. Déle bych chtěla poděkovat všem dvaceti respondentům za jejich trpělivost a čas, který mi věnovali při zpracování hlavní části strukturovaného rozhovoru. Můj dík patří také mým rodičům, kteří mě během studia bezvýhradně podporovali.

Migrace Vietnamců v ČR – případová studie regionu Teplice

Migration of Vietnamese in the Czech Republic – case study of Teplice region

Souhrn

Cílem této práce je analýza vnitřní migrace Vietnamců v okrese Teplice. Jednou z částí této práce bude popsání migračních vln Vietnamských imigrantů do Čech a historický vývoj Vietnamské migrace. V následující části se pokusím pomocí kvantitativního postupu porovnat tři skupiny cizinců (statistické porovnávání s imigranty z Čínské lidové republiky, Ruské federace a Japonského císařství) z hlediska jejich prostorového rozmístění, z pohledu demografického i socioekonomického. Hlavní částí práce bude kvalitativní výzkum příchodu Vietnamských imigrantů do regionu Teplice pomocí polostandardizovaného rozhovoru s imigranty, v němž jim bude položena polostandardizovaná otázka, na kterou budou volně odpovídat. Cílem rozhovoru bude zjistit příčiny příchodu Vietnamských imigrantů do Teplic, jak jsou v Teplicích spokojeni v oblastech práce, podnikání, ekonomie a společenského života. Dále jaké jsou jejich další plány týkající se stěhování a zda je jejich cílem hlavní město Praha.

Práce bude založena na prostudování patřičné literatury a prozkoumání statistických dat týkající se zkoumané problematiky. Práce dále zahrnuje analýzu, srovnání, interpretaci a shrnutí polostandardizovaného rozhovoru s vybranými zástupci Vietnamských imigrantů, rozdělených do dvou skupin : svobodní a ti co již mají rodinu.

Klíčová slova: Migrace, imigrace, imigranti, Teplice, Vietnamci, strukturovaný rozhovor, kvalitativní metody

Summary

This bachelor thesis aims to analyze the Vietnamese immigration in the region Teplice. A part of this paper will inform the wave immigration of Vietnamese people to Czech Republic and the history of Vietnamese immigration. In the last chapter, Quantitative approach is used to compare three groups of foreigners (statistical comparison with the immigration from China, Russia, and Japan) in term of their distribution, from the demographic and social economic point of view. The main part of the thesis will be based on Qualitative approach, to identify the immigration of Vietnamese people in the Teplice region by semi standardized interviews with the immigrants. These interviews were formed by opened questions, which allowed the interviewee to answer freely. The goal of these conversation is to determine the main reasons of Vietnamese migration to Teplice, how they satisfied with the their livings in Teplice, as in the view of career, business, economy and social life style. Furthermore we can find out their future plans in changing their living into another place, or whether their main goal will be Prague.

This paper will be based on appropriate literature study and examination of statistical data concerning the investigated issue. The thesis will also include analysis, comparison, interpretation and summary of the interview with the selected representative of Vietnamese immigrants, divided into two groups: single and married.

Keywords: Migration, immigration, immigrant, Teplice, Vietnamese, structured interview, qualitative research

OBSAH

1.	CÍL	5
2.	METODIKA	6
3.	ÚVOD	7
	3.1.KONCEPTY A TEORIE	8
	3.2.METODY A DATA.....	9
4.	HISTORIE MIGRACE VIETNAMCŮ DO ČESKÉ REPUBLIKY	11
	4.1.Smlouva s VDR roku 1973.....	11
	4.2.Vietnamci, kteří přišli do ČR před rokem 1989	12
	4.3.Vietnamci, kteří přišli do ČR v 90. letech 20. Století.....	12
	4.4.Vietnamci, kteří přišli do ČR po roce 2000.....	13
	4.5.Vybrané charakteristiky vietnamských imigrantů v České Republice..	13
	4.6.Demografická charakteristika cizinců	14
	4.7.Prostorové rozmístění cizinců	19
	4.8.Ekonomická aktivita cizinců	21
5.	EMPIRICKÁ ČÁST – VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	23
	5.1.Vybrané charakteristiky souboru respondentů	23
	5.2.Analýza provedených interview	25
	5.3Rekapitulace zjišťované problematiky podle strukturovaného rozhovoru	
	30	
6.	ZÁVĚR	34
7.	SEZNAM LITERATURY	37
8.	PŘÍLOHY	39

Seznam tabulek

Tabulka 1 Procentuální rozmístění vybraných skupin cizinců v pohraničních okresech ČR v letech 2004 a 2009	19
Tabulka 2 Procentuální rozmístění vybraných skupin cizinců v městských okresech v ČR v letech 2004 a 2009	19
Tabulka 3 Procentuální nárůst počtu vybraných skupin cizinců v krajích ČR v letech 2004 až 2009.....	20
Tabulka 4 Hlavní charakteristiky respondentů.....	24

Seznam grafů a obrázků

Graf 1 Vývoj počtu vybraných skupin migrantů na území ČR v roce 2011.....	14
Graf 2 Vývoj počtu vybraných skupin migrantů na území ČR v letech 2004 – 2010.....	15
Graf 3 Věkové struktury vybraných skupin cizinců v ČR v roce 2009.....	16
Graf 4 Cizinci přistěhovalí ze zahraničí, cizinci vystěhovalí do zahraničí, vnitřní stěhování ČR v roce 2009	17
Graf 5 počet vybraných skupin cizinců na Teplicku v roce 2009.....	18
Graf 6 Procentuální vyjádření zaměstnanosti Vietnamců v krajích ČR v roce 2009	21
Graf 7 Procentuální vyjádření zaměstnanosti Ukrajinců v krajích ČR v roce 2009	22
Graf 8 Procentuální vyjádření zaměstnanosti Rusů v krajích ČR v roce 2009.....	22
Obr. 1 Členění Vietnamu s vyznačenými regiony	33

1. CÍL

Cílem mé bakalářské práce bude potvrdit nebo vyvrátit hypotézu zda pro Vietnamské imigranty představuje region Teplice :

- 1) Teplicko resp. ČR jako cílová destinace
- 2) Teplicko jako přechodné území se záměrem další emigrace (jiné město, jiná země)
- 3) Teplicko jako území živobyčí se záměrem navrátit se do země původu.

V první části bakalářské práce se budu snažit popsat migrační vlny Vietnamských imigrantů do Čech, pomocí odborné literatury a oficiálních internetových stránek. Snahou první části práce bude nastínit historický obraz vývoje Vietnamské migrace do České republiky. Práce bude také doplněna o faktech týkající se prostorového rozmístění Vietnamských imigrantů v Česku (statistické porovnávání s imigranty z Čínské lidové republiky, Ruské federace a Japonského císařství) z hlediska sociálního, ekonomického a demografického. Hlavní částí bakalářské práce bude kvalitativní výzkum příchodu Vietnamských imigrantů do regionu Teplice pomocí polostandardizovaného rozhovoru s imigranty, v němž jim bude položena polostandardizovaná otázka, na kterou budou volně odpovídat. Cílem rozhovoru bude zjistit příčiny příchodu Vietnamských imigrantů do Teplic, jak jsou v Teplicích spokojeni v oblastech práce, podnikání, ekonomie a společenského života. Dále jaké jsou jejich další plány týkající se stěhování a zda je jejich cílem hlavní město Praha.

2. METODIKA

Práce bude založena na :

- Prostudování literatury zabývající se historií příchodu obyvatel Vietnamské lidově demokratické republiky do České Republiky.
- Statistické porovnání Vietnamských imigrantů s imigranty z Číny, Ruska a Japonska.
- Analýza, srovnání, interpretace a shrnutí polostandardizovaného rozhovoru s vybranými zástupci Vietnamských imigrantů, rozdělených do dvou skupin : svobodní a ti co již mají rodinu.

Metodický postup zpracování této bakalářské práce je následující. Nejprve byly postupně shromážděny veškeré dostupné informace a materiály pro zpracování literární části této práce. Materiály byly důkladně prostudovány, rozříděny a byla provedena jejich kompletní analýza. Údaje jsou čerpány hlavně z odborné literatury a odpovídajících internetových stránek, zejména oficiálních stránek Českého statistického úřadu. Podrobný rozbor všech poznatků umožnil přesně definovat postup, směr a cíl práce.

V druhé části práce jsem pomocí oficiálních stránek Českého statistického úřadu porovnávala Vietnamské imigranty s imigranty z Číny, Ruska a Japonska. V práci jsou shrnuty do přehledných grafů a tabulek.

V poslední a nejdůležitější části celé práce jsem se zaměřila na analýzu dané problematiky pomocí polostandardizovaného rozhovoru s dvaceti vybranými respondenty. S každým respondentem jsem se osobně sešla a během zhruba 20-30 minut jsem s daným respondentem prošla všechny otázky, které jsem si na začátku práce položila. Respondenti na otázky odpovídali volně. Odpovědi respondentů, s jejich svolením, jsem doma přeložila a o něco málo zestručnila. Výsledek analytické práce, se svolením všech respondentů, uvádím zde v své bakalářské práci.

Má bakalářská práce bude dále vybavena přehlednými grafy, tabulky a přílohy. Součástí příloh bude fotodokumentace ilustrující konkrétní okolnosti ze života Vietnamských imigrantů v České republice.

3. ÚVOD

Příchod Vietnamců do České republiky je zaznamenán již od padesátých let minulého století. Vzhledem k této dlouhé tradici tvoří Vietnamci v mnoha městech velmi početnou skupinu cizinců, která je mezi sebou propojena pevnou a nezávislou sítí. Mnoha Vietnamců, kteří nově přicházejí do Čech využívají těchto sítí ke vstupu do Česka a s jejich pomocí pak začínají podnikat a budovat si své zázemí. Ti co v Česku působí již delší dobu, a jsou tudíž zkušenější předávají informace a zkušenosti méně zkušeným a ulehčují jim tak začátky v novém světě. Tato pomoc dokládá, že sítě mezi Vietnamci jsou většinou tvořeny rodinnými vazbami, neboť Vietnamci kladou velký důraz na svou rodinu a rodinné zázemí, a to je právě jeden z mnoha důvodů, proč migrace z Vietnamu do České republiky stále pokračují.

Cílem této práce je analýza vnitřní mobility vietnamského obyvatelstva, které se koncentruje především v kraji Karlovarském a Ústeckém. Z těchto krajů jsem vybrala okres Teplice, protože leží u hranic s Německem a žije tu nejvíce Vietnamců z celého Ústeckého kraje, konkrétně 2145 (k 31. 12. 2009), tj. 24 %. Souvislost mezi blízkostí německé hranice a atraktivitou místa jako cíle migrace bude dále testována pomocí kvalitativního výzkumu.

Na začátku práce je tedy nutné položit si následující výzkumné otázky :

- Představuje region Teplice resp. Česká Republika pro Vietnamské obyvatelstvo cílovou destinaci?
- Je Teplický region pro Vietnamské obyvatelstvo jen přechodné území se záměrem další emigrace (jiné město, jiná země) ?
- Představuje Teplický region dobré území živobytí ?
- Můžeme očekávat návrat Vietnamců zpět do své vlasti ?

Nyní stručně představím strukturu mé práce, která obsahuje včetně úvodu a závěru celkem 6 kapitol. V první části se zmiňuji o vybraných konceptech a teoriích migrace, jejichž principy jsou v práci obsaženy, a také o použitých metodách a získaných datech.

Následující kapitola stručně pojednává o počátcích a následném vývoji česko-vietnamských vztahů, o důvodech migrace Vietnamců do České republiky v 50. letech 20. století, před a po roce 1989. Ve třetí kapitole na základě dat z Českého statistického úřadu (ČSÚ) a Ministerstva vnitra ČR porovnávám strukturu vietnamské společnosti s ukrajinskými, čínskými, japonskými a ruskými imigranty. Pomocí kvantitativních metod srovnávám tyto čtyři skupiny cizinců z pohledu jejich prostorového rozmístění a z hlediska vybraných demografických a socio-ekonomických charakteristik. Předposlední kapitola je věnována kvalitativnímu přístupu, konkrétně strukturovaným rozhovorům, které probíhaly s dvaceti respondenty. Získané informace detailně rozepisují v deseti podkapitolách vycházejících ze struktury rozhovoru. Tento výzkum nám dává možnost nahlédnout do skrytého myšlení vietnamských občanů a na jejich postoje k životu, práci a stěhování v Česku.

3.1. KONCEPTY A TEORIE

Jednotlivé koncepty přibližující podstatu migrace, vycházejí z rozdílného pohledu na studium mobility obyvatelstva. V současné době významné migrační proudy a související rozličné problémy s integrací migrantů do nových majoritních společností především ve vyspělých zemích představují jeden z nejcitlivějších a současně potenciálně nejnáročnějších globálních problémů lidstva. Existuje tudíž celé řada teorií spojených s procesem migrace a já bych zde chtěla krátce nastínit ty, jejichž hlavní principy jsou v mé práci zmíněny a využity.

Teorie sítě se v migračním procesu zaměřuje na důležitost mezilidských vztahů. Neformální pevné sítě migrantů vznikají na základě příbuzenských a přátelských vazeb. Tyto vazby „mohou být chápány jako určitá forma sociálního kapitálu, který mohou lidé využít, pokud chtějí získat informace stejně jako materiální nebo psychologickou podporu. Tím je usnadňován proces migrace a integrace migranta do v cílové společnosti“ (Drbohlav 2008, s. 26). Tyto sítě zvyšují pravděpodobnost migrace, protože díky nim dochází také ke snížení nákladů a rizik spojených s migrací (viz. teorie sítě, Massey 1993).

Teorie kaskádové migrace se používá v souvislosti se sestupným pohybem v sídelní hierarchii. Lze ji chápat jako součást širšího procesu kontraurbanizace, tedy odchodu obyvatelstva z městských oblastí do dostupných venkovských oblastí (užití konceptu kaskádové migrace, Champion 2005).

Imigranti – cizinci se většinou koncentrují do velkých měst, kde je více pracovních příležitostí, zatímco domácí obyvatelstvo odchází do zázemí nebo do měst či metropolitních regionů nižší řádovostní úrovně. Totéž lze očekávat i u cizinců žijících 10 několik let ve velkém městě, kteří začnou být znevýhodňováni konkurencí svých krajanů a rozhodnou se přestěhovat do nižších sídelních jednotek.

Koncept gateway city vychází z teorie globálních měst a propojuje imigraci, sekundární migraci a sídelní systém (Sassen 2002). V místě, které označíme jako gateway city, tvoří imigranti nezanedbatelnou menšinu a zároveň jsou většinou v nově příchozím obyvatelstvu (Ley, Murphy 2001). Nemusí tedy vždy platit, že gateway city rovná se globální město. Celkový počet obyvatelstva města nehraje pro migranta vždy zásadní roli jako spíše úroveň služeb, škol, vztahy s úřady či počet jeho krajanů, kteří mu pomohou v začátcích. (Ley, Murphy 2001).

3.2. METODY A DATA

První část práce je založena na rešerši přečtené literatury a na analýze dat. Díky tomu jsem rozdělila vietnamské imigranty do tří skupin podle doby jejich příchodu do České republiky: Vietnamci, kteří přišli před rokem 1989, v 90. letech 20. století a po roce 2000. Ve třetí kapitole se také zaměřuji z důvodu porovnání prostorového rozmístění, demografických a socio-ekonomických charakteristik i na obyvatele čínské, japonské a ruské národnosti. Data, která se týkají zmíněných skupin cizinců, jsem získala z Českého statistického úřadu a z publikací Cizinci v ČR (roky 2009, 2010). K analýze dat jsem používala program Microsoft Office Excel 2007, ve kterém jsem vypracovala všechny použité grafy a tabulky. Dále jsem využívala program ArcGis 10, pomocí kterého jsem vytvořila veškeré mapové podklady. Všechny hodnoty, které byly v grafech a mapových podkladech použity, jsou součástí přílohy.

V hlavní části práce se zaměřuji na kvalitativní metody, jejichž použití pro cíl mého výzkumu obhajuji v následujícím textu.

„Kvantitativní přístup bývá spojován s hypoteticko-deduktivním modelem vědy“ (Hendl 2005). Na začátku existuje v lidské společnosti určitý problém, který je přeložen deduktivním postupem do hypotéz. Tyto hypotézy ovlivňují výběr proměnných, protože zcela logicky sbíráme jen ta data, která potřebujeme k testování již předem zformulovaných hypotéz. Kvantitativní metody nám poskytují omezené množství informací o velkém počtu jedinců a také redukují množství proměnných. Na druhou stranu výsledky z kvantitativního přístupu poskytují poměrně přesná numerická data, která posléze můžeme generalizovat na celou populaci. Podle Hendla (2005) však teorie použité výzkumníkem nemusejí odpovídat lokálními zvláštnostem, a proto získaná znalost může být příliš abstraktní a obecná pro přímou aplikaci v místních podmínkách.

Výzkumník může opomenout jiné fenomény, protože se soustřeďuje pouze na určitou teorii a její testování a ne na rozvoj teorie. Pro účel mé práce bylo důležité získat výsledky s vysokou validitou, které nemají numerický charakter. Z tohoto důvodu jsem zvolila kvalitativní přístup získávání informací, protože interpretuje sociální realitu a snaží se odhalit význam, jenž je prezentován sdělovanými informacemi. Tento přístup tedy nepracuje s předem zformulovanými hypotézami, ale jedním z možných cílů je k takovým hypotézám dojít na základě interpretace výsledků. Kvalitativní přístup pracuje s malým počtem jedinců, ale o každém z nich získává velké množství informací. Proto je oceňován především pro svou vysokou validitu, která je dána slabou standardizací a volnou formou otázek a odpovědí.

Výzkumná činnost je zahájena formulací existujícího sociálního problému. Následuje terénní výzkum, který zahrnuje souběžné vytváření vzorku, sběr dat, analýzu i interpretaci. V sebraných datech výzkumník pátrá po pravidelnostech, po významu sdělovaných informací, na jejichž základě pak formuluje předběžné závěry. Snahou je posbírat všechna relevantní data, která se následně uspořádají do určité struktury, včetně nalézání i neočekávaných pravidelností. O redukci dat rozhodují respondenti, kteří své postoje sdělují výzkumníkovi na základě svého uvážení. Určitým omezením je limitovaná schopnost generalizace závěrů na populaci a nemožnost kvantitativního definování pravděpodobnosti této generalizace. Cílem kvalitativního přístupu je porozumět pozorované realitě. Mezi nejběžnější techniky používané v rámci kvalitativního přístupu patří zúčastněné pozorování, analýza dokumentů a interview (Abramuszkinová, Pavlíková 2008).

Pro účel své práce jsem zvolila formu strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Tento typ rozhovoru se používá, když je nutné minimalizovat variaci otázek kladených dotazovanému. Zmenšuje se tak pravděpodobnost, že se data získaná v jednotlivých rozhovorech budou výrazně strukturně lišit. Data z takového interview se snadněji analyzují, protože jednotlivá témata se lehce v přepisu rozhovoru lokalizují. Struktura informací je dána sekvencí otázek. Tím je také umožněna replikace celého průzkumu v jiném časovém okamžiku jinou skupinou vědců. Tento typ rozhovoru je vhodný, pokud nemáme možnost jej opakovat a máme málo času se respondentovi věnovat. Relativní nevýhoda strukturovaného rozhovoru s volnými otázkami spočívá v restrikci na předem dané téma. Omezení je dáno i tím, že různým respondentům klademe stejně formulované otázky a tím přehlízíme situovanost rozhovoru (Hendl 2005).

4. HISTORIE MIGRACE VIETNAMCŮ DO ČESKÉ REPUBLIKY

Za oficiální počátek vietnamské migrace do České republiky lze považovat datum 2. února 1950, kdy byly účelově navázány diplomatické vztahy mezi Československou republikou a Vietnamskou demokratickou republikou. Československo potřebovalo více pracovní síly (zejména v pohraničí), a k tomu spolupráce v rámci socialistického bloku nabízela relativně příznivé podmínky. Naopak severní Vietnam získal možnost vzdělávat své pracovní síly.

Na základě přečtené literatury (Brouček 2002, Kocourek 2003, Šišková 1998, 2001) můžeme vymezit tři odlišné skupiny Vietnamců v závislosti na době jejich příchodu do České republiky:

A. komunita tzv. starousedlíků, kterou Vietnamci sami nazývají *xu moc* (tzn. „plesniví Vietnamci“)¹

B. porevoluční příchozí, tj. vietnamští občané přicházející v devadesátých letech, které lze ještě dále dělit:

- Vietnamci pracující na základě bilaterální vládní dohody podepsané v roce 1994 mezi vládou ČR a VSR
- Vietnamci pracující na základě živnostenského listu
- vietnamští učni
- vietnamští vysokoškolští studenti a aspiranti (v současné době zde studující na základě vládního stipendia)
- v. smíšená manželství
- vi. Vietnamci ilegálně přítomni v ČR

C. nová vlna migrantů po roce 2000

Následující text bude pojednávat o každé skupině zvlášť.

4.1. Smlouva s VDR roku 1973

Zásadním mezníkem ve vývoji migrace vietnamské populace do Československa je rok 1973. Vládní delegace Vietnamské demokratické republiky navštívila Československo v lednu 1973, aby projednala příchod nových deseti až dvanácti tisíc vietnamských občanů k získání profesních zkušeností. Vietnamský požadavek Československou stranu zaskočil a byl chápán jako mimořádně veliký. Vietnamská delegace pak dále o stejných tématech jednala s Polskou lidovou republikou a z Československa pak odjela do SSSR .

Vietnamská vláda pokládala přípravu kvalifikovaných dělníků hlavních profesí za jednu z klíčových otázek obnovy a rozvoje ekonomiky země. Vietnamská země neměla v té době dostatečné podmínky na přípravu těchto dělníků. Vyslovila naléhavou prosbu, aby vzhledem ke klimatu v zimních období v Evropě, zejména na Sibiři, kudy bude

¹ neboli ti, kteří jsou zde již tak dlouho, že na nich vyrůstá plíseň

skupina vlakem projíždět, mohla první skupina vietnamských občanů do Československa přijet nejpozději v říjnu nebo začátkem listopadu 1973.

4.2. Vietnamci, kteří přišli do ČR před rokem 1989

Podle Kocourka (2005) je další motivací k příjezdu vietnamských občanů do Česka před rokem 1989 také možnost získání kvalitního vzdělání a kvalifikace. Většina z těchto Vietnamců pracovala především v dělnických profesích, ale jednalo se i o žáky středních odborných učelišť, stážisty a praktikanty. Každý zaměstnavatel v regionu si vedl evidenci svých vietnamských zaměstnanců, tudíž neexistují komplexní statistiky zachycující přesný vývoj. Kocourek (2005) zmiňuje například tyto podniky: Spolana v Neratovicích, Fruta Mochov v Horních Počernicích, Blanické strojírný ve Vlašimi, sklárny Oloví na Sokolovsku.

V druhé polovině 80. let nastal zvrát ve vzájemných vztazích mezi Československem a severním Vietnamem a následkem bylo snížení počtu vietnamských občanů v Československu. Navíc po roce 1989 se vietnamští občané museli buď vrátit zpět do Vietnamu, nebo museli změnit účel a formu svého pobytu, aby zde mohli zůstat. Ti, kteří tu zůstali, využili svých nabytých zkušeností a znalostí a stali se vůdčími osobnostmi společenského i podnikatelského světa vietnamské komunity u nás. Tito tzv. starousedlíci zprostředkovávají kompletní právní, podnikatelský i občanskoprávní servis (vyřizují doklady k pobytu, sepisují nájemní smlouvy apod.). Z mnohých se stali majitelé velkoobchodů, kteří poskytují pronájmy menším prodejcům, provozují v nich restaurace, herny, kasina apod. Největší velkoobchody jsou v Praze, Brně, Chebu a Ostravě.

4.3. Vietnamci, kteří přišli do ČR v 90. letech 20. Století

V roce 1994 byla podepsána dohoda o odborné přípravě vietnamských občanů v České republice a poté i dohoda o vzájemném zaměstnávání českých a vietnamských občanů. Tyto dohody umožnily migrantům v Česku podnikat, proto se sem někteří Vietnamci vrátili, a naopak jiní sem nově přicházeli. V 90. letech minulého století tedy dochází ke standardní ekonomické migraci, na kterou lze aplikovat zmíněnou teorii sítí (např. Massey 1993). Vietnamci, kteří se zde usadili, se poté začali orientovat na dosud volná místa českého trhu prodejem levného textilu, obuvi a drobné elektroniky ze stánků na tržištích – podle Hofirka (2009) tak položili základy vietnamské imigrantské ekonomiky. Tímto pojmem se označuje „soubor institucí a praktik, které jsou primárně zaměřeny na ekonomickou reprodukci. Byly vytvořeny a stále jsou i organizovány vietnamskými imigranty – především podnikateli“ (Hofírek, 2009). Původní prodej levného zboží však časem narazil na limity svého rozvoje jednak díky silným konkurenčním tlakům a jednak díky vstupu České republiky do Evropské unie. Tento akt souvisel se zrušením bezcelních zón, změnou prodeje výhodného kurzu koruny vůči Euru a s úpadkem příhraničních tržnic. Vietnamci museli přeorientovat své podnikání na

provoz restaurací, kamenných prodejen s potravinami, nehtových studií, masážních salónů, nebo heren.

4.4. Vietnamci, kteří přišli do ČR po roce 2000

Drtivá většina Vietnamců z této skupiny využívá ke své cestě do České republiky služby vietnamských zprostředkovatelských firem (Hofírek 2009, Kocourek 2005, Pechová 2007). Existují jednak oficiální agentury s licenci na najímání a školení pracovníků, ale také agentury či jednotlivci bez licence pracující ilegálně. Bohužel většina migrantů využívá služeb neoficiálních agentur, které si účtují 6 až 7 tisíc USD za zajištění víza, nikoliv za zajištění práce. Tito „nově přichozí Vietnamci s dluhy, bez zázemí a zajištěné práce jsou nejvíce ohroženi vykořisťováním zejména v následujících oblastech: práce v domácnosti, práce ve sweatshopech² (malé nelegální výrobní dílny, např. tabákové dílny, šicí dílny, výroby alkoholu), prodej zboží za vykořisťujících podmínek a profese spojené s provozem obchodu“ (Pechová, 2007, s. 29). Novým fenoménem jsou Vietnamci, kteří se rozhodli pracovat v České republice v továrnách jako dělníci, a proto přijíždějí rovnou s pracovním vízem. Jedná se o nově přichozí osoby, ale i o Vietnamce žijící na našem území delší dobu, jejichž podnikání nebylo příliš úspěšné. Nárůst počtu migrantů v českých továrnách je způsoben nedostatkem pracovních sil v oblastech výroby elektroniky, v automobilovém průmyslu, v potravinářském nebo tabákovém průmyslu (Pechová, 2007). Pracovní podmínky dělníků jsou různé. Některé oficiální agentury poskytují Vietnamcům základní kurz českého jazyka, což je rozhodně pozitivním faktem, ale stále to není samozřejmou službou u všech agentur. Jak píše Pechová (2007, s. 31): „Do budoucna by byl určitě namístě monitoring dalšího vývoje v této oblasti, neboť prozatím je tento fenomén natolik nový, že nelze odhadnout a popsat chování všech zprostředkovatelských agentur a také chování vietnamských dělníků, kterým skončí po několika letech v ČR pracovní smlouvy.“

4.5. Vybrané charakteristiky vietnamských imigrantů v České Republice

V této kapitole se pokusím nastínit základní charakteristiky populace Vietnamců, kteří v současné době žijí na území České republiky, a to v kontextu nejvíce zastoupených skupin cizinců – Ukrajinců a Rusů (vyjma Slováků). Pracuji s údaji za rok 2011.

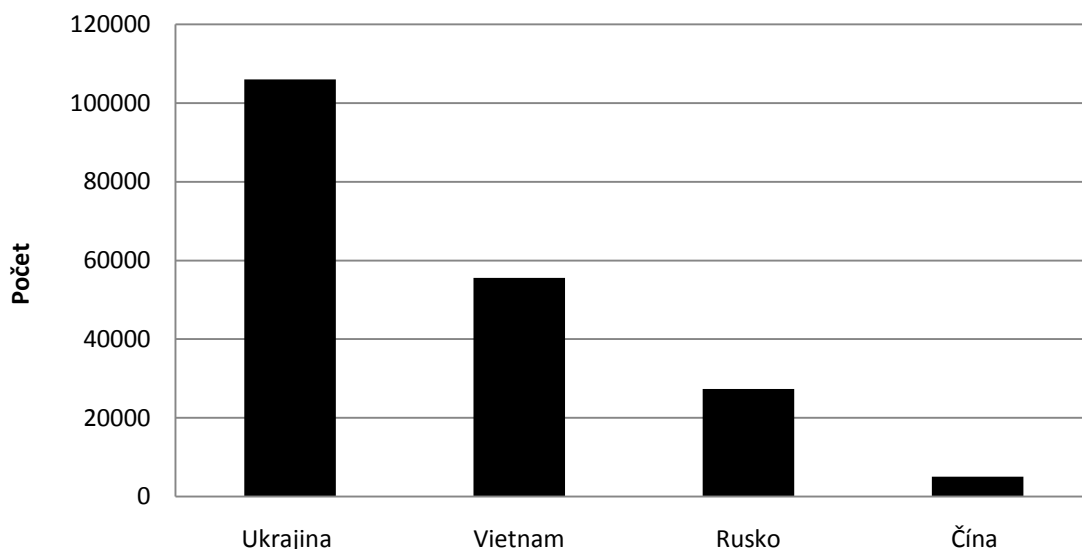
Úvodem se musím omluvit, jelikož budu muset data populace Číny nahradit daty populace Ukrajiny z důvodu nedostatku dat a informací o populaci Číny. Skupinu

² „Práce ve sweatshopech (malých nelegálních výrobních dílnách) bývá spojená s nemožností volného pohybu osob, zabavením dokladů ze strany majitelů dílny, špatnými hygienickými podmínkami práce i bydlení, prací mnoho hodin přes čas bez finančního ohodnocení“ (Pechová, 2007, s. 29)

cizinců Ukrajiny jsem vybrala, jelikož tvoří největší populační skupinu cizinců v České republice.

Japonskou skupinu cizinců jsem byla nucena úplně vynechat, jelikož jsou to velmi malá národnostní menšina a data o nich jsou jen velmi nepatrná.

Graf 1 Vývoj počtu vybraných skupin migrantů na území ČR v roce 2011

Zdroj dat: ČSÚ

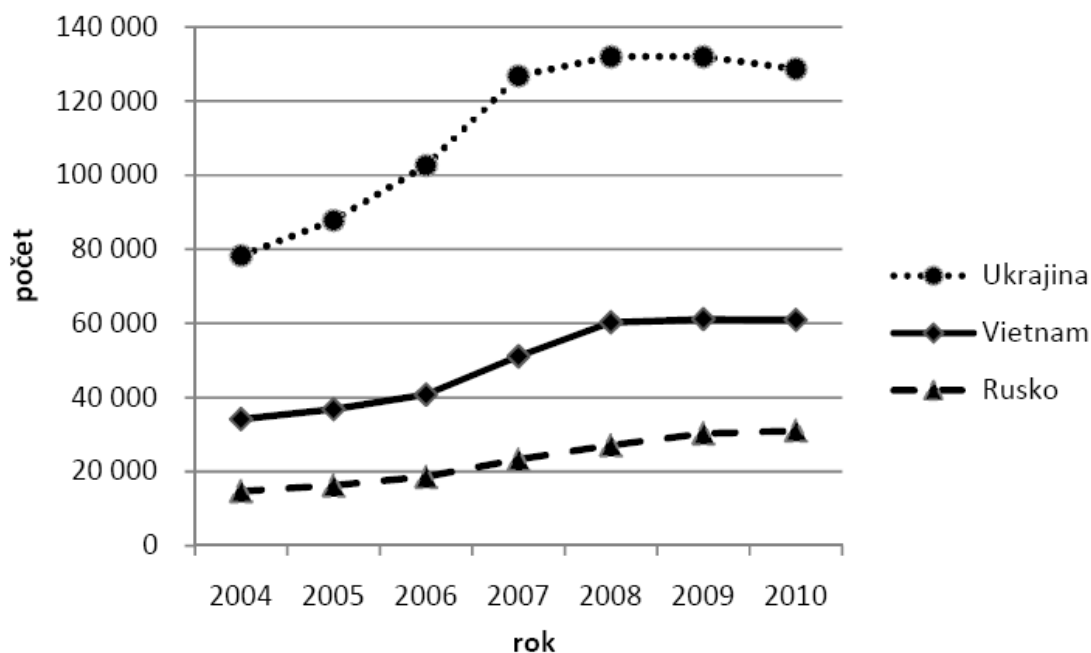
4.6. Demografická charakteristika cizinců

V roce 2011 žilo v České republice podle odhadů ČSÚ celkem 406 211 cizinců, z nichž největší skupinu tvoří 30 % Ukrajinci (106 040 osob), 14 % Vietnamci (55 585 osob), 7 % Rusové (27 321 osob) a 1,2 % Čína (5 040 osob). Jak se vyvíjely jejich počty v letech 2004 až 2010 na našem území, ukazuje názorně graf 2. Čína v určitých letech nemá přesné údaje, proto jsem jej z grafu vynechala.

Počet obyvatel, kteří se hlásí k ukrajinské národnosti, roste v posledních letech mnohem výrazněji, než počty imigrantů z Vietnamu, Číny nebo Ruska. U všech skupin (nezahrnuta Čína) však docházelo k dlouhodobému nárůstu, podle Drbohlava (2010) dokonce „došlo u občanů Ukrajiny, Vietnamu a Ruska oproti polovině 90. let k více než

dvojnásobnému nárůstu“. Výjimku tvoří rok 2000, kdy došlo k poklesu počtu imigrantů v souvislosti s legislativními změnami, protože se zpřísnily podmínky pro získávání povolení k pobytu a pracovních povolení.

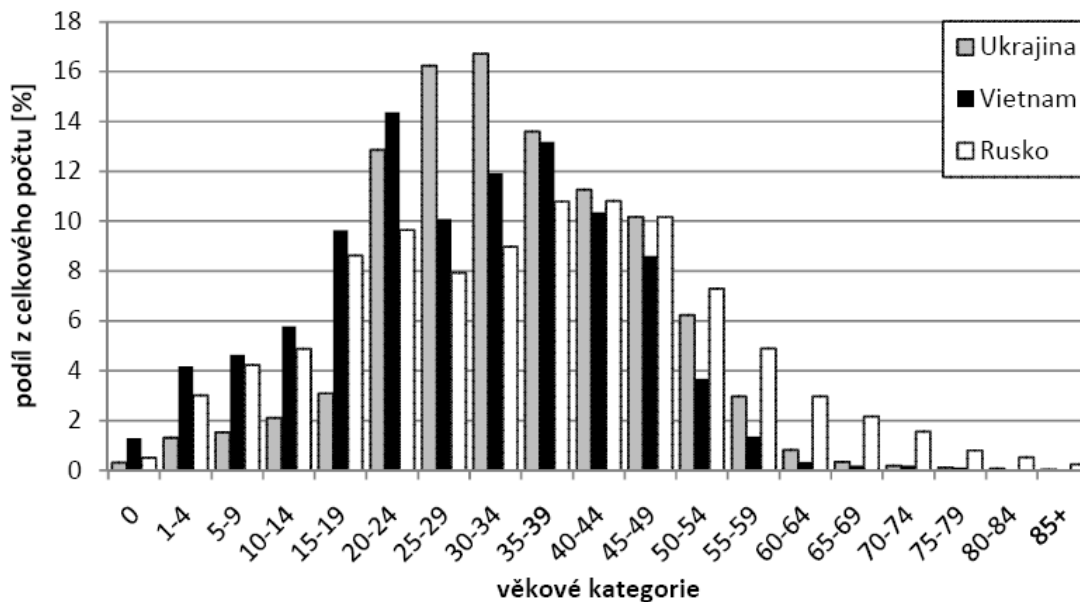
Graf 2 Vývoj počtu vybraných skupin migrantů na území ČR v letech 2004 – 2010

Zdroj dat: ČSÚ

Věková struktura Vietnamců a Rusů se zásadně liší od věkové struktury Ukrajinců (viz. graf 2). Ti mají nejmenší podíl dětí, a proto nelze předpokládat, že by se na naše území stěhovaly ve větší míře celé rodiny. Naopak vysoký podíl osob mezi 20 až 40 lety ukazuje, že Ukrajinci míří do Česka především za prací, čemuž odpovídá i skutečnost, že jejich nejčastějším účelem pobytu je zaměstnání. Věkové struktury Vietnamců a Rusů si jsou velmi podobné, u obou zabírají velký podíl nejmladší věkové kategorie a můžeme předpokládat, že tato nová generace (především u Vietnamců) se již rodí na našem území. Naopak počet osob nad 50 let je u Vietnamců nízký. To by mohlo naznačovat, že ze skupiny Vietnamců, kteří sem přišli ještě před rokem 1989, zde mnoho nezůstalo a dominují spíše příchozí v 90. letech minulého století. Také ve věkové struktuře Ukrajinců je nízký počet osob starších 50 let, což jen potvrzuje domněnku, že sem přijíždějí především za prací. Podíl žen v populaci Vietnamců i Ukrajinců se pohybuje kolem 40 %, vyšší procento (přibližně 50 %) bylo zaznamenáno u Rusů

Graf 3 Věkové struktury vybraných skupin cizinců v ČR v roce 2009

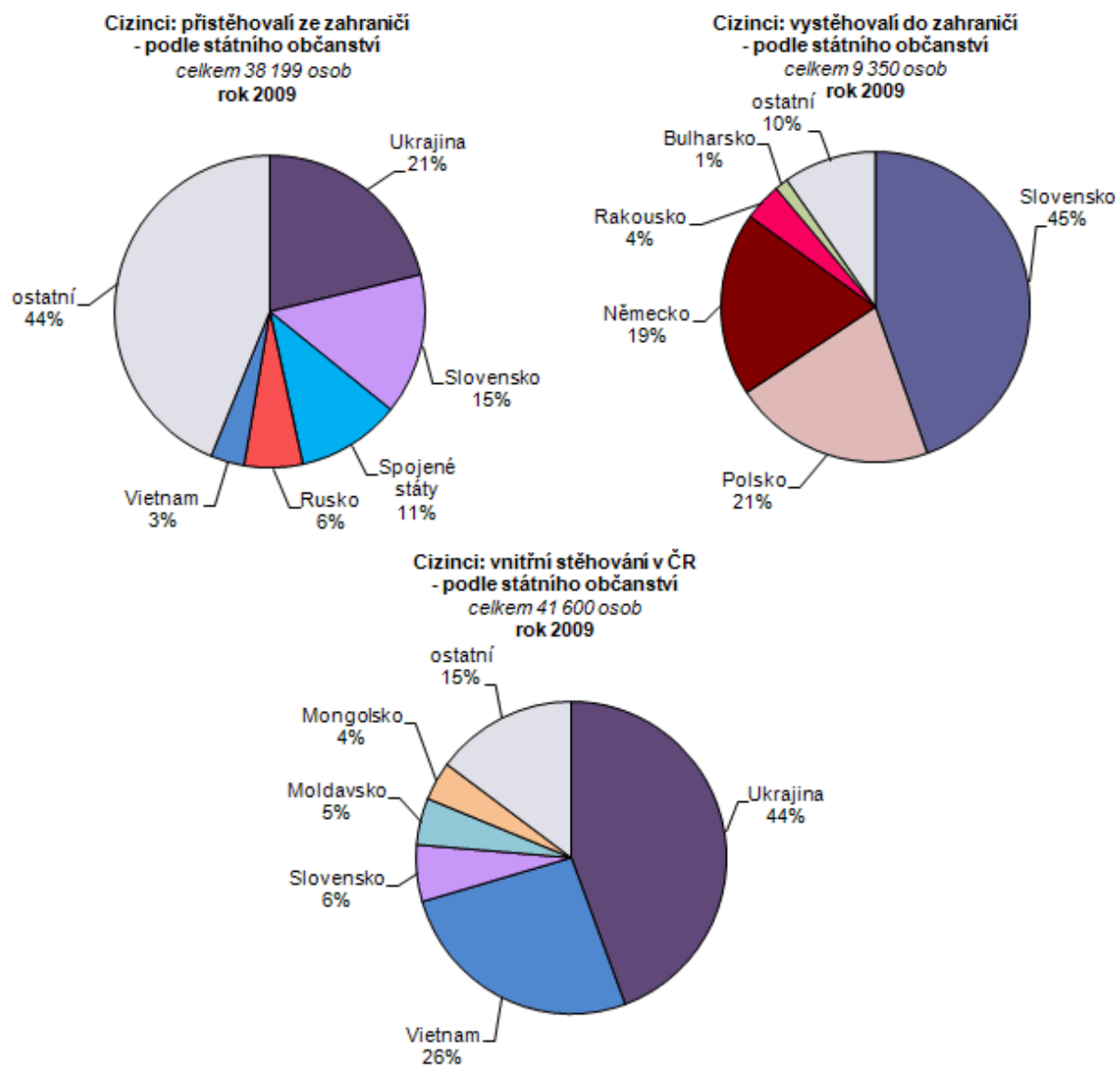
Zdroj dat: ČSÚ

V následujících třech grafech je viditelný počet cizinců, kteří přišli do České republiky ze zahraničí a počet cizinců, kteří z České republiky odešli do zahraničí v roce 2009.

Přistěhovalí Vietnamci ze zahraničí tvořilo jen 3 % (tedy zhruba 1600 osob), Ukrajinci až 21 % (tedy zhruba 22250 osob) a z Rusové 6 % (tedy zhruba 1640 osob).

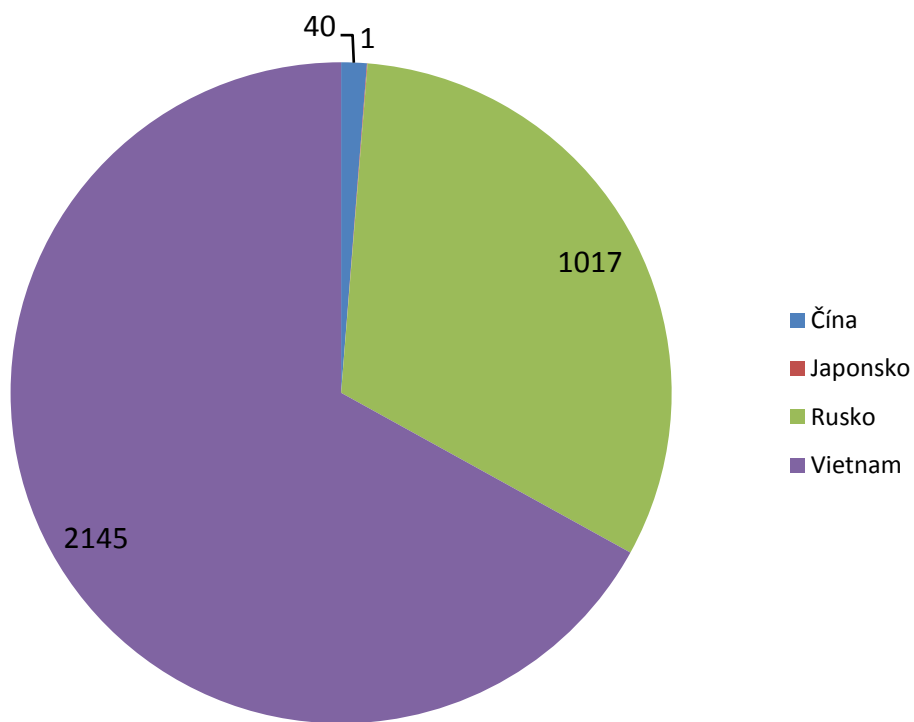
V roce 2009 se Vietnamská menšina stěhovala v České republice na 26 % (přibližně kolem 14400 osob). Tato skutečnost vypovídá o tom, že Vietnamci hledají na území Česka nová zázemí a mají tendenci v Česku zůstat než-li odcházet do zahraničí.

Graf 4 Cizinci přistěhovalí ze zahraničí, cizinci vystěhovalí do zahraničí, vnitřní stěhování ČR v roce 2009

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 5 počet vybraných skupin cizinců na Teplicku v roce 2009

Zdroj dat: Magistrát města Teplice

4.7. Prostorové rozmístění cizinců

Tabulka 1 ukazuje, že z dlouhodobého hlediska (porovnáním let 2004 a 2009) jsou pro Vietnamce nejatraktivnější pohraniční okresy, kde se jich koncentruje přes 46 %.

Naprostá většina z nich pak žije v pohraničí s Německem, což odpovídá vlně příchozích Vietnamců po roce 1989, kteří se v začátcích věnovali stánkovému prodeji na pohraničních tržnicích a orientovali se především na německou klientelu. Přibližně třetina Vietnamců žije v městských okresech (tj. okresy Praha, Brno – město, Plzeň – město, Ostrava – město).

Tabulka 1 Procentuální rozmístění vybraných skupin cizinců v pohraničních okresech ČR v letech 2004 a 2009

Pohraniční okresy / rok	Vietnamci		Ukrajinci		Rusové	
	2004	2009	2004	2009	2004	2009
hraničí s Německem (13 okresů)	45%	34%	9%	7%	17%	16%
hraničí s Rakouskem (5 okresů)	4%	4%	3%	2%	3%	2%
hraničí se Slovenskem (5 okresů)	2%	2%	1%	1%	2%	1%
hraničí s Polskem (12 okresů)	5%	6%	8%	6%	4%	2%
celkem v pohraničí	56%	46%	21%	17%	26%	22%

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 2 Procentuální rozmístění vybraných skupin cizinců v městských okresech v ČR v letech 2004 a 2009

okresy / rok	Vietnamci		Ukrajinci		Rusové	
	2004	2009	2004	2009	2004	2009
městské okresy	26%	32%	43%	50%	55%	61%
Praha	13%	18%	32%	38%	51%	58%

Zdroj dat: ČSÚ

Naopak Ukrajinci se koncentrují především ve zmíněných městských okresech a v jejich zázemí (např. Praha – východ, Mělník, Brno – venkov). Naprosto odlišné je prostorové rozmístění Rusů. V roce 2009 jich celých 58 % žilo v Praze, která je místem s jejich nejvyšší koncentrací. Druhým v pořadí je okres Karlovy Vary, kde se soustřeďuje polovina ze všech ruských migrantů žijících v německém pohraničí. Jak ukazuje tabulka 1, tento podíl se ve sledovaném období příliš neměnil. Procentuální nárůst počtu migrantů u jednotlivých skupin mezi lety 2004 až 2009 přibliží tabulka 3. Z ní je vidět že nejvíce Vietnamců přes 77 % přibýlo v kraji Pardubickém, dále pak na Vysočině, v Praze a ve Středočeském kraji. Lze předpokládat, že tento nárůst je způsoben vlnou přichozích vietnamských agenturních pracovníků. Dřívější centra vietnamské koncentrace (Karlovarský a Ústecký kraj) se umístila na posledních místech. Ukrajinci mířili ve sledovaném období nejčastěji do Prahy nebo Plzeňského kraje, naopak nejméně do Zlínského a Olomouckého kraje. Většina Rusů přicházela do Prahy a jejího zázemí, až poté do Karlovarského kraje.

Tabulka 3 Procentuální nárůst počtu vybraných skupin cizinců v krajích ČR v letech 2004 až 2009

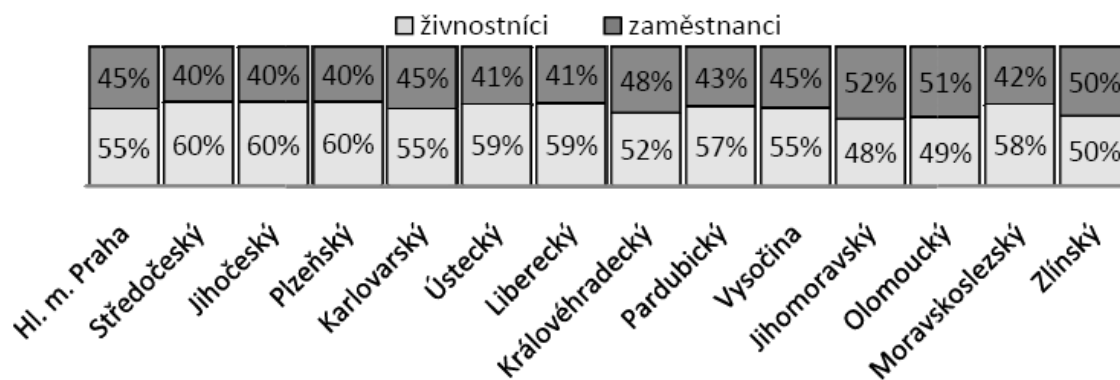
	Ukrajina	Vietnam	Rusko
Praha	50,56%	59,16%	57,19%
Středočeský	45,57%	57,84%	50,22%
Jihočeský	19,12%	45,34%	35,45%
Plzeňský	50,34%	51,43%	37,78%
Karlovarský	31,14%	5,29%	48,92%
Ústecký	29,33%	36,90%	48,63%
Liberecký	37,25%	50,78%	29,18%
Královéhradecký	43,10%	34,30%	28,11%
Pardubický	39,89%	77,40%	13,68%
Vysočina	16,26%	59,03%	18,47%
Jihomoravský	24,57%	46,64%	42,07%
Olomoucký	9,13%	41,94%	2,38%
Zlínský	2,76%	43,31%	22,13%
Moravskoslezský	16,05%	46,99%	25,47%

Zdroj dat: ČSÚ

4.8. Ekonomická aktivita cizinců

Mezi nejpočetnější skupiny ekonomicky aktivních cizinců patří dlouhodobě podle Drbohlava (2010) „občané čtyř států: Slovenska, Ukrajiny, Vietnamu a Polska. Jejich podíl na celkovém počtu ekonomicky aktivních cizinců je od druhé poloviny 90. Let víceméně stabilní a pohybuje se okolo 80 %.“ Pro Vietnamce je typická podnikatelská činnost se živnostenským oprávněním. Přesto, jak uvádí Drbohlav (2010), klesl podíl podnikatelů mezi Vietnamci z 90% na hodnoty kolem 60 %. Domnívám se, že tento procentuální pokles je způsoben nejen ekonomickou krizí, ale také přílivem vietnamských agenturních zaměstnanců, protože celkový počet Vietnamců na našem území roste. Konkrétní zaměstnanost sledovaných cizinců ukazují grafy 6, 7, 8.

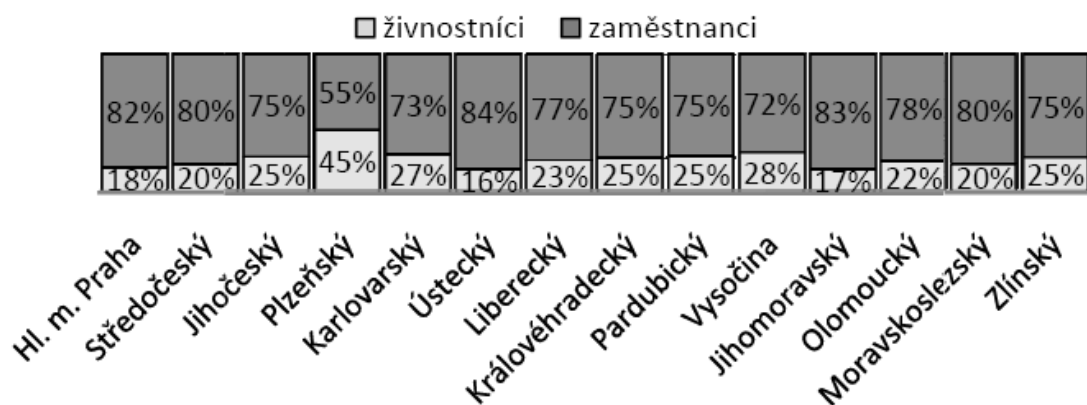
Graf 6 Procentuální vyjádření zaměstnanosti Vietnamců v krajích ČR v roce 2009

Zdroj dat: ČSÚ

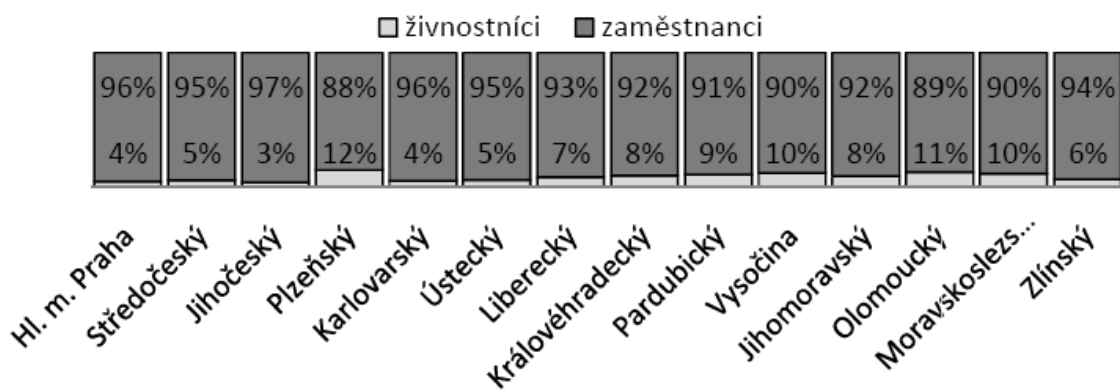
Ukrajinci se orientují spíše na krátkodobější migraci, a proto jsou zaměstnaní v méně kvalifikovaných profesích, např. ve stavebnictví, nebo jako pomocní pracovníci. Naopak Rusové sem ve většině případů nepřijíždí za prací, mnoho z nich je velmi movitých, spíše mají obavy z politické situace a růstu kriminality v Rusku. Nízké procento živnostníků v krajích, které ukazuje graf 7, je dáno tím, že Rusové, kteří získají živnostenské oprávnění a podnikají, zaměstnávají především své krajany.

Graf 7 Procentuální vyjádření zaměstnanosti Ukrajinců v krajích ČR v roce 2009

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 8 Procentuální vyjádření zaměstnanosti Rusů v krajích ČR v roce 2009

Zdroj dat: ČSÚ

5. EMPIRICKÁ ČÁST – VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

5.1. Vybrané charakteristiky souboru respondentů

Jak už bylo předesláno v předchozích odstavcích, cílem této práce je prohloubení poznatků a vědomostí o vnitřní migraci Vietnamců v Česku. K tomuto účelu se mi podařilo získat dvacet respondentů, kteří zodpovídali mé otázky. Každý z nich byl předem seznámen s podmínkami (zejména s anonymitou), průběhem a účelem rozhovoru. Následně byl vyžádán jejich souhlas. Každý účastník byl upozorněn, že pokud nebude chtít na nějakou otázku odpovídat, samozřejmě nemusí. V případě jejich zájmu mohou spolupráci kdykoliv ukončit. S respondenty bylo předem domluveno místo a čas setkání, přičemž všechny rozhovory probíhaly během února a března tohoto roku. Na začátku každého rozhovoru jsem kladla otázky k socioekonomické situaci respondenta. Na jeho věk, vzdělání, rodinný stav, popřípadě počet dětí. Poté následovaly otázky týkající se migračních údajů každého účastníka rozhovoru. V této části rozhovoru byly pokládány následující dotazy:

- 1) *Kde máte trvalé bydliště?*
- 2) *Jak dlouho už žijete v místě vašeho trvalého bydliště?*
- 3) *Jak dlouho pobýváte v ČR?*
- 4) *Proč jste přišel/přišla do ČR?*
- 5) *V jakých obcích ČR jste žil/a než jste přišel/přišla sem?*
- 6) *Bylo vaším prvním bydlištěm v ČR hlavní město Praha?*
- 7) *Chcete i nadále zůstat v ČR? Proč?*
- 8) *Plánujete stěhování do jiného místa v ČR? Proč?*
- 9) *Chcete se vrátit zpátky do Vietnamu? Proč?*

Z celkových dvaceti respondentů bylo deset žen a deset mužů. Přičemž nejmladšímu ze skupiny bylo 16 let a nejstaršímu bylo 54 let. Z této skupiny byli ekonomicky aktivních 16 osob a pracovali všichni respondenti ve službách, tj. prodej zboží ve stánku nebo v kamenném obchodě. Ekonomicky neaktivních bylo 4 osob a všichni studují. Na základě tohoto rozdělení bylo zjištěno, že všichni dotazovaní dosáhli základního vzdělání, případně se posléze vyučili. Naopak respondenti mladší 26 let studovali střední školu s cílem získat maturitní vysvědčení a posléze pokračovat ve studiu na vysoké škole, nebo již na vysoké škole studují. V otázce rodinného stavu uvedli všichni dotazovaní, že jsou svobodní, nebo ženatí / vdané. Zároveň žádný z manželských párů nebyl bezdětný a neměl více než tři děti.

Tabulka 4 Hlavní charakteristiky respondentů

Respondenti	Trvalé bydliště	Pohlaví, věk, nejvyšší dokončené vzdělání, rodinný stav a počet dětí
R 1	Teplice	Muž, 38, vyučený, ženatý, 2 děti
R 2	Teplice	Muž, 53, střední, ženatý, 2 děti
R 3	Teplice	Žena, 25, střední, vdaná, 1 dítě
R 4	Ostrava	Muž, 27, vysoká škola, svobodný, 0 dětí
R 5	Dubí	Žena, 24, střední, svobodná, 0 dětí
R 6	Teplice	Žena, 46, střední, vdaná, 2 děti
R 7	Teplice	Žena, 45, střední, vdaná, 2 děti
R 8	Teplice	Žena, 54, střední, vdaná, 2 děti
R 9	Teplice	Muž, 43, vyučený, ženatý, 2 děti
R 10	Duchcov	Muž, 49, vyučený, ženatý, 3 děti
R 11	Duchcov	Žena, 42, střední, vdaná, 3 děti
R 12	Dubí	Muž, 19, základní, svobodný, 0 dětí
R 13	Dubí	Žena, 32, střední, vdaná, 1 dítě
R 14	Teplice	Žena, 20, střední, svobodná, 0 dětí
R 15	Teplice	Muž, 40, vysoká, ženatý, 2 děti
R 16	Teplice	Muž, 46, vyučený, ženatý, 2 děti
R 17	Teplice	Žena, 34, vysoká, vdaná, 2 děti
R 18	Osek	Muž, 49, vyučený, ženatý, 2 děti
R 19	Osek	Žena, 38, střední, vdaná, 2 děti
R 20	Teplice	Muž, 16, základní, svobodný, 0 dětí

5.2. Analýza provedených interview

V následující části se detailně věnuji analýze strukturovaného rozhovoru. Všeobecně lze rozhovor rozdělit do třech kategorií: otázky týkající se současného stavu respondentů, otázky zjišťující důvody migrace respondentů a dotazy směřující k plánům a k budoucnosti respondentů. Zde jsou zestručněné odpovědi 20 respondentů

Respondent 1 :

- 1) Otázka : *trvalý pobyt mám v Teplicích*
- 2) Otázka : *už 5 let*
- 3) Otázka : *v ČR jsem 10 let*
- 4) Otázka : *abych si vydělal více peněz, pro lepší práci.*
- 5) Otázka : *byl jsem dříve v obci Mnísek*
- 6) Otázka : *nebylo*
- 7) Otázka : *zatím ano, mám tady lepší ekonomický zázemí a děti tu ještě studují*
- 8) Otázka : *zatím ne*
- 9) Otázka : *ano, je to moje vlast, až budu starý tak tam chci zemřít. Děti tu ale asi zůstanou*

Respondent 2 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *v Teplicích jsem už 18 let*
- 3) Otázka : *už 18 let*
- 4) Otázka : *protože mě do ČR pozvala moje starší sestra, a protože je tady lepší životní úroveň a ekonomika*
- 5) Otázka : *nikde*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *ještě pár let ano, protože tady děti ještě studují a zatím mám sílu procovat a vydělávat peníze*
- 8) Otázka : *ne, mám tady své obchody.*
- 9) Otázka : *určitě ano, je to můj domov, děti ale nechtějí asi tu zůstanou*

Respondent 3 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *3 roky*
- 3) Otázka : *3 roky*
- 4) Otázka : *přijela jsem sem za manželem*
- 5) Otázka : *zatím ještě nikde jinde*
- 6) Otázka : *nebylo*
- 7) Otázka : *asi ano, je tu můj manžel a malé dítě, chceme aby tu děti studovali*
- 8) Otázka : *možná kvůli práci ano*
- 9) Otázka : *ano, ale zatím ještě dlouho ne, až děti dostudují tak se s manželem vrátíme.*

Respondent 4 :

- 1) Otázka : *v Ostravě*

- 2) Otázka : *11 let*
- 3) Otázka : *přes rok*
- 4) Otázka : *přijel jsem za matkou, která sem přijela pracovat před 16 lety, chtěla abych tady vystudoval vysokou školu a je tady lepší práce i ekonomie*
- 5) Otázka : *byl jsem v Ostravě, Brně, Praze*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *ano, mám tu lepší práci i životní úroveň*
- 8) Otázka : *v budoucnu možná ano, uvidím podle práce*
- 9) Otázka : *až budu hodně starý tak možná ano, ale moje děti už asi ne*

Respondent 5 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *15 let*
- 3) Otázka : *18 let*
- 4) Otázka : *přijela jsem do ČR s rodinou kvůli zlepšení finanční situace a lepší životní úrovně*
- 5) Otázka : *když jsme přijeli do ČR tak jsme bydleli v Chebu, byli tam příbuzní*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *ano, ale možná až dodělám vysokou školu tak pojedu do zahraničí*
- 8) Otázka : *opravdu v tuto chvíli nevím*
- 9) Otázka : *možná ve stáří ano, ale nevím jistě*

Respondent 6 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *9 let*
- 3) Otázka : *14 let*
- 4) Otázka : *pozvali mě sem příbuzní za lepší práci a lepší ekonomiky*
- 5) Otázka : *byla jsem na Moldavě, kde jsem prodávala*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *uvidíme jak to bude v budoucnu s prací*
- 8) Otázka : *asi ne ale uvidím podle práce*
- 9) Otázka : *určitě ano, ale děti asi ne*

Respondent 7 :

- 1) Otázka : *v Plzni*
- 2) Otázka : *7 let*
- 3) Otázka : *16 let*
- 4) Otázka : *přijela jsem do ČR za známými kvůli zlepšení ekonomické situace rodiny*
- 5) Otázka : *bydlela a pracovala jsem v Plzni když jsem přijela*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *ano, studují tu děti*
- 8) Otázka : *asi ne*
- 9) Otázka : *určitě*

Respondent 8 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *30 let*
- 3) Otázka : *32 let*

- 4) Otázka : *vdala jsem se za českého muže se kterým jsem pak odjela do Čech*
- 5) Otázka : *dva roky jsme byli v Děčíně*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *ano, mám tu rodinu a je to můj domov*
- 8) Otázka : *asi ne, mám tu všechno*
- 9) Otázka : *asi ne, cítím se tu jako doma*

Respondent 9 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *15 let*
- 3) Otázka : *19 let*
- 4) Otázka : *přijel jsem sem jako učeň*
- 5) Otázka : *dříve jsem byl v Pardubicích a Chomutově*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *ano, je tu lepší pracovní příležitost a i lékařství je tu mnohem lepší*
- 8) Otázka : *asi už ne*
- 9) Otázka : *určitě ano, ale děti bohužel asi ne*

Respondent 10 :

- 1) Otázka : *v Duchcově*
- 2) Otázka : *10 let*
- 3) Otázka : *13 let*
- 4) Otázka : *přijel jsem za lepší práci a zlepšení ekonomie*
- 5) Otázka : *byl jsem dříve v Ústí nad Labem*
- 6) Otázka : *Ne*
- 7) Otázka : *ano, je tady lepší klima i životní prostředí*
- 8) Otázka : *ne*
- 9) Otázka : *určitě ano, je tam domov*

Respondent 11 :

- 1) Otázka : *v Duchcově*
- 2) Otázka : *10 let*
- 3) Otázka : *13 let*
- 4) Otázka : *přijela jsem s manželem za práci a vydělat peníze*
- 5) Otázka : *dříve jsem byla v Ústí nad Labem*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *jsou tu děti a ti ještě studují, a mám tady obchod*
- 8) Otázka : *ne*
- 9) Otázka : *určitě ano*

Respondent 12 :

- 1) Otázka : *v Dubí*
- 2) Otázka : *13 let*
- 3) Otázka : *13 let*
- 4) Otázka : *přijel jsem s rodiči, kteří tu chtěli vydělat peníze a splatit dluhy ve Vietnamu, a teď tu stále jsou a stále pracují aby vydělali peníze pro budoucnost*
- 5) Otázka : *nikde*
- 6) Otázka : *Ne*

- 7) Otázka : *v dohledné době ano, protože tu studuji, po studiu se uvidí*
- 8) Otázka : *možná do Prahy bych chtěl*
- 9) Otázka : *asi ne*

Respondent 13 :

- 1) Otázka : *v Dubí*
- 2) Otázka : *6 let*
- 3) Otázka : *6 let*
- 4) Otázka : *přijela jsem sem za manželem, který tady má hernu*
- 5) Otázka : *ne jen v Teplicích*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *dokud manžel tady bude tak já také*
- 8) Otázka : *nevím možná pokud tu nebude práce*
- 9) Otázka : *ano, určitě ano*

Respondent 14 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *10 let*
- 3) Otázka : *14 let*
- 4) Otázka : *přijela jsem s rodiči, rodiče sem přijeli kvůli práci a zlepšení finanční situace*
- 5) Otázka : *byli jsme v Mostě*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *možná do Anglie*
- 8) Otázka : *chtěla bych v budoucnu do Prahy*
- 9) Otázka : *asi ne*

Respondent 15 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *18 let*
- 3) Otázka : *18 let*
- 4) Otázka : *můj otec dříve pracoval na ambasádě v Čechách, proto mě sem pozval abych studoval vysokou školu a našel si tu podnikání*
- 5) Otázka : *byl jsem v Praze*
- 6) Otázka : *ano*
- 7) Otázka : *ano*
- 8) Otázka : *asi už ne*
- 9) Otázka : *ano chci*

Respondent 16 :

- 1) Otázka : *V Teplicích*
- 2) Otázka : *8 let*
- 3) Otázka : *21 let*
- 4) Otázka : *jako snad každý jsem sem přijel za podnikáním a vydělat si peníze*
- 5) Otázka : *byl jsem v Chebu, Litvínově a Kladně*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *zatím ano*
- 8) Otázka : *nevím ještě*

9) Otázka : *ano určitě ano*

Respondent 17 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *5 let*
- 3) Otázka : *10 let*
- 4) Otázka : *přijel jsem za bratrem zlepšit si finanční situaci*
- 5) Otázka : *byl jsem v Brně*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *ano*
- 8) Otázka : *asi ne*
- 9) Otázka : *ano, je to přece jen má vlast a cítím se tam opravdu doma*

Respondent 18 :

- 1) Otázka : *v Oseku*
- 2) Otázka : *10 let*
- 3) Otázka : *19 let*
- 4) Otázka : *přijel jsem kvůli práci a vydělat si peníze pro rodinu*
- 5) Otázka : *byl jsem v Karlových Varech*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *ano zatím ano*
- 8) Otázka : *nevím podle práce*
- 9) Otázka : *ano určitě se vrátím a zemřu tam*

Respondent 19 :

- 1) Otázka : *v Oseku*
- 2) Otázka : *10 let*
- 3) Otázka : *10 let*
- 4) Otázka : *přijela jsem za manželem, pomáhat mu s prací tady*
- 5) Otázka : *jen v Teplicích*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *ano teď ještě ano*
- 8) Otázka : *pokud tu bude pořád dobrá práce tak ne*
- 9) Otázka : *určitě se vrátím*

Respondent 20 :

- 1) Otázka : *v Teplicích*
- 2) Otázka : *14 let*
- 3) Otázka : *16 let*
- 4) Otázka : *já jsem se tu narodil, rodiče přijeli sem za prací a zlepšit si život a finance*
- 5) Otázka : *byli jsme dříve v Olomouci*
- 6) Otázka : *ne*
- 7) Otázka : *asi ano, ale chtěl bych po škole nebo až budu na vysoké tak odjet někam do zahraničí, třeba na Maltu..*
- 8) Otázka : *chtěl bych do Prahy*
- 9) Otázka : *nevím ještě, ale rodiče ti se určitě chtějí vrátit.*

5.3. Rekapitulace zjišťované problematiky podle strukturovaného rozhovoru

Na otázku trvalého bydliště a délce jejich pobytu jsem zjistila, že kromě jednoho respondenta mají ostatních 19 respondentů trvalé bydliště v okrese Teplice. Konkrétně v městských částech : Duchcov, Osek a Dubí. Někteří dotazovaní bydlí v stejné obci už od svého příjezdu do České republiky, ostatní se dosud přestěhovali jednou nebo vícekrát a to v rámci České republiky.

Na problematiku důvodů příchodu respondentů do České republiky bylo zcela jasné, že šlo o zlepšení ekonomické situace. Někteří si museli vzít dluh, aby mohli odjet do Čech a v Čechách bylo jejich hlavním cílem splatit dluhy a naspořit trochu peněz pro rodinu ve Vietnamu. Jiní zas přijeli na pozvání svých příbuzných a měli tedy i lepší začátky v Čechách, protože už tu byla pro ně pomocná ruka a nemuseli tedy začínat úplně od začátku. Neposledně jsou tu ti, kteří přijeli jako malý děti s rodiči. Těm se říká „Nová generace“, ti už se v Čechách cítí jako doma, jelikož tu vyrůstali a studovali. Většina z nich se už ani nechce vrátit do vlasti.

Důvod proč si vybrali region Teplice byl, že většina Vietnamců pracovala v českém pohraničí již před rokem 1989 jako zaměstnanci některého ze státních podniků. Jejich umístění právě do této lokality mělo souvislost se socialistickým plánem osídlování pohraničí. Někteří tu zůstali i po změně režimu na demokratický a adaptovali se zdejšími podnikatelským podmínkám. Tito Vietnamci pak pomáhali svým krajanům, kteří se sem znovu navraceli, získat všechna potřebná povolení.

Právě blízkost známých nebo dokonce příbuzných byl jeden z faktorů, proč na Teplicko mířili i ostatní Vietnamci. Dalším faktorem bylo celkové umístění okresu Teplice u německých hranic a především existence hraničního přechodu Cínovec, přes který přijížděla do Česka německá klientela. Toho času byla silniční trasa Dubí – Cínovec zdrojem obživy každého Vietnamce, který se tu usídlil. Tento úsek trasy E55 byl lemován z obou stran vietnamskými stánky s levným zbožím.

Nicméně i ve městech tehdy vznikaly vietnamské tržnice, ty největší v Dubí a v Teplicích. Ale se změnou poptávky přichází i změna nabídky, a proto se dnes vietnamští „stánkaři“ přemisťují do kamenných obchodů, zřizují večerky, restaurace, nehtové salóny a dokonce i herny. Pro všechny Vietnamce platí, že každá změna je podmíněna příslibem zlepšení dosavadní ekonomické a životní situace.

K otázce délce pobytu respondentů jsem zjistila, že velká většina tu žije více jak deset let. Podle Šiškové (1998) patří tito Vietnamci k vlně porevolučních příchodců, tedy těch, kteří sem přišli po roce 1989 a zamířili právě do pohraničních území s vidinou zisku z prodeje stánkového zboží.

V okrese Teplice není žádná velká továrna nebo jiný velký průmyslový podnik, proto se nedá očekávat, že by sem mířila vlna vietnamských imigrantů tzv. agenturních pracovníků, kterou popisuje například Pechová (2007). Lze předpokládat, že všichni nově

příchozí Vietnamci se usidlují v okrese Teplice, protože tu mají příbuzné nebo známé, kteří jim pomohou v začátcích jejich vlastního podnikání.

Důvod, proč přijeli do České republiky byl jednoznačně ekonomická situace. Bez výjimky každý dotazovaný muž uvedl jako svůj důvod příchodu do České republiky zlepšení nejen svých životních podmínek a ekonomické situace, ale také celé své rodiny. Pro Vietnamce je rodina největší prioritou. Rodiče se starají o děti do doby kdy už jim síly neslouží a děti pak mají povinnost své rodiče uctívat a postarat se o rodiče ve stáří.

Pro Vietnamce je Česká republika stále atraktivní díky mezinárodním dohodám, které obě země mají, ale také díky příběhům svých známých, kteří zde zbohatli. Neméně důležitým faktorem pro migraci celých rodin je pak český zdravotnický a školský systém, který je na lepší úrovni než ve Vietnamu.

Všichni Vietnamští rodiče chtějí, aby jejich děti měly vyšší vzdělání a byly lépe ekonomicky zajištěny než oni sami. Většina žen následovala s dětmi do České republiky svého manžela, který tu již nějakou dobu pracoval. Jen málo párů emigrovalo společně. Také se ukazuje, že ve většině párů minimálně jeden z manželů pracoval v ČR již před rokem 1989 na základě tehdejších bilaterálních dohod. Poté odjeli zpátky do Vietnamu, aby se pak po několika letech znovu do Česka vrátili i s rodinou.

„Rodiče tady pracovali už před rokem 1989, ale každý někde jinde. Pak se vrátili do Vietnamu, kde se poznali a vzali se. Po několika letech se zas rozhodli přijet do Česka, jsou tu lepší školy a nemocnice než ve Vietnamu.“ prozradil jeden z respondentů „nové generace“.

Žádný z respondentů nevěděl, že by po svém příjezdu do České republiky žil nejdříve v Praze a poté se přestěhoval na Teplicko. Na otázku, jestli zná ve svém okolí někoho takového, odpověděl každý dotazovaný záporně. Dá se tedy předpokládat, že Vietnamci žijící v okrese Teplice skutečně ihned po svém příjezdu do Česka zamířili do této lokality a zde se také usídlili. Funkci gateway city plnilo v minulosti v této oblasti spíše město Teplice. Je otázkou jestli tento trend platí i v současnosti. Podle respondentů přichází Vietnamci rovnou do míst, kde se jim podaří si pronajmout kamenný obchod pro svou podnikatelskou činnost.

Chtějí respondenti i nadále zůstat v ČR?

Žádný z respondentů neplánoval v blízké budoucnosti stěhování do jiného státu. Většina rodičů chtějí, aby jejich děti v Česku dostudovaly a získaly nejvyšší možné vzdělání. Teprve až budou jejich děti zajištěné, se tito respondenti budou zabývat případnou otázkou návratu do Vietnamu.

„Máme syna na gymnáziu a dcera chodí na základní školu. Chci, aby hlavně dobře dostudovali, a pak budeme s manželem možná přemýšlet o stěhování.“

„Určitě tu zůstaneme. Děti ještě studují, až budou sami pracovat, tak bychom rádi odjeli zpátky do Vietnamu.“ odpověděli někteří z respondentů na otázku zda se chce vrátit do vlasti.

Jako studenti se všichni dotazovaní chtějí nejdříve podívat do zahraničí v rámci univerzitních výměnných pobytů a programu ERASMUS. Po studiu se pak podle nabídky zaměstnání rozhodnou jestli zůstat v České republice nebo odejít do zahraničí za lepšími podmínkami.

„Já se hlásím na medicínu do Prahy, takže tady určitě pár let zůstanu. Po škole možná bych odjela do Anglie. Tam se mají lékaři líp.“ prozradila jedna ze studentek.

Plánují respondenti stěhování do jiného místa v ČR?

Místo studia dětí ovlivňuje vietnamské rodiče i v rámci vnitřní migrace. Stěhování uvnitř okresu nebo mezi okresy je podle respondentů možné jen v případě, že jejich děti budou schopné i nadále dojíždět do škol (především do středních škol – gymnázií). Není neobvyklé, že pokud se rodina přestěhuje díky lepším pracovním příležitostem do jiné obce, dojíždí jejich starší dítě do školy v místě jejich předchozího bydliště a mladší dítě dochází do školy v místě současného bydliště.

Většina respondentů také uvedla, že plány na přestěhování odkládá do doby, než budou jejich děti na vysoké škole. Nejčastěji zmiňovaným důvodem stěhování byly lepší pracovní podmínky – např. výhodnější pronájem obchodu, nebo širší spektrum potencionálních zákazníků.

„Možná se přestěhujeme do Hradce Králové. Máme tam nějaké známé a prý jsou tam lepší obchody. Nejdřív ale musí děti dostudovat, pak se uvidí.“ odpověděl jeden z dotazovaných.

Chtějí se respondenti vrátit zpátky do Vietnamu?

Všichni respondenti starší 27 let, tj. ekonomicky aktivní osoby, uvedli, že by se rádi vrátili zpátky do Vietnamu. Tito lidé berou stále Vietnam jako svůj domov a chtějí se vrátit a dožít svůj život mezi svými blízkými, kteří ve Vietnamu zůstali. Na život v České republice nahlížejí jako na přechodný stav k zajištění lepšího vzdělání, zdravotní péče a zaměstnání pro své děti. Nemálo z nich také počítá, že se o ně ve stáří budou jejich děti starat, když s nimi nebudou žít ve Vietnamu.

„Až budou mít děti vysokou školu a budou sami pracovat, tak bychom se s manželkou chtěli vrátit. Děti s námi asi nepůjdou, to mě mrzí, ale chápu, že tady se mají líp.“ pověděl druhý respondent .

Na druhé straně vietnamské děti tuto skutečnost vnímají shodně. Oni chápou, že se jejich rodiče chtějí vrátit do Vietnamu a počítají s tím, že budou o své staré rodiče pečovat. V tomto ohledu je velký rozdíl mezi českou a vietnamskou výchovou. Naopak mnou dotazovaní Vietnamci mladší 26 let nijak neplánují svůj život ve

Vietnamu, protože se cítí být Evropany a jsou si vědomi rozdílu v životních podmínkách mezi Českou republikou (potažmo celou Evropou) a Vietnamem. Sami říkají, že neví, jaké by ve Vietnamu našli uplatnění.

„Rodiče stoprocentně půjdou zpátky do Vietnamu, to je pro ně domov. Já bych tam nechtěl, já mám domov tady.“ pověděl respondent 12.

Obr. 1 Členění Vietnamu s vyznačenými regiony

Zdroj: Map of Vietnam. Dostupné z:<http://mapofvietnam.net/uploads/2011/04/Map-of-Vietnam1.png>
[cit 9-5-11]

6. ZÁVĚR

Nyní bych se pokusila shrnout zjištěné poznatky a odpovědět na otázky, které jsem si na začátku práce položila. Za prvé mě zajímalo, jak dlouho tu respondenti žijí a do jakých míst Vietnamci většinou míří. Ze získaných informací jsem zjistila, že většina respondentů tu žije přes 10 let. Tím lze konstatovat, že se tu Vietnamci usazují a zakládají si tu zázemí, respektive zakládají rodinu nebo do Čech přiváží své příbuzné. Vietnamci tradičně mířili do míst hraničících s Německem, z dostupných datových údajů (ČSÚ, rok 2009) jich byla třetina. V těchto místech si Vietnamci zakládali pohraniční tržnice, kde obchodovali s textilem a tabákovým zbožím. Místa hraničící s Německem si Vietnamci vybírali zejména kvůli bohaté německé klientele a relativně levným nákladům za pronájem stánků. Druhá třetina se koncentruje do městských okresů, kde postupně z městských tržnic odcházejí do kamenných obchodů. V dnešní době již 99% Vietnamců v městských okresech podnikají v kamenných obchodech. Nejvyhledávanější předmětem podnikání jsou vedle textilu i potraviny, nehtové služby a herny. Především se jedná o migranty, kteří na naše území přišli v 90. letech minulého století. Hlavní důvody jejich příchodu do České republiky jsou především zlepšení životních podmínek a ekonomické situace. V současné době se nová vlna migrantů začíná usazovat v oblastech blíže středu republiky například Mladá Boleslav nebo středočeský kraj. Fakt, že nová vlna přichozích migrantů míří jinam než do tradičních míst, souvisí s jejich zaměstnáním v dělnických pozicích v průmyslových podnicích. Novým trendem je také stěhování z pohraničních tržišť do kamenných obchodů v městských okresech, kde většinou v současné době zakládají potraviny, herny nebo nehtové služby.

Ze zjištěných skutečností můžeme tedy očekávat, že v budoucnu se bude postupně vymazávat rozdíl v koncentraci Vietnamců mezi středem a okrajem republiky.

Jako další mě zajímalo, jak se vyvíjí migrace Vietnamců v Teplickém regionu. K tomuto účelu jsem použila metodu kvalitativního rozhovoru, konkrétně šlo o strukturalizovaný rozhovor. Vyzpovídala jsem dohromady dvacet respondentů, z toho deset žen a deset mužů přičemž nejmladšímu respondentovi bylo šestnáct let a nejstaršímu bylo padesát čtyři let. Ekonomicky aktivní byli z dvaceti dotazovaných šestnáct a ekonomicky neaktivní byli čtyři. Z těchto rozhovorů jsem zjistila, že Vietnamci přicházejí do České republiky a do okresu Teplice s vidinou zlepšení životní a ekonomické situace své rodiny. Rodina má pro Vietnamce totiž mimořádně silné postavení a stojí v první řadě životních priorit. Manželské svazky jsou velmi pevné a trvalé, rozvody jsou jen velmi ojedinělou záležitostí, kterou málokdo schvaluje. Všichni rodiče mají jako prioritu zajistit svým dětem lepší budoucnost, a proto vyžadují, aby jejich děti dosáhli co nejvyššího možného vzdělání. Věří totiž, že s vysokým vzděláním se budou moci jejich děti uplatnit ve státních podnicích a úřadech, a nebudou teda muset jít po stopách svých rodičů a těžce vydělávat peníze. Všichni rodiče neváhají investovat do vzdělání svých dětí s vidinou jejich lepšího uplatnění na trhu práce.

Rodina ovlivňuje Vietnamce i v otázce stěhování, protože každý takovýto velký krok je konzultován právě v rodinném kruhu. Někteří respondenti žijí od svého příchodu do České republiky stále v Teplickém regionu a někteří se přistěhovali do Teplic z jiných měst v České republice. Důvodem změny jejich bydliště bylo v první řadě touha po lepších

podnikatelských podmínkách a po vyšších výdělcích. Jiní zas do Teplického regionu přišli na pozvání svých příbuzných či známých. Většina dotazovaných nevyloučila možnost dalšího stěhování, ale zároveň se shodli, že je to otázka budoucnosti, kdy jejich děti dostudují školu (gymnázia nebo střední školy).

Většina respondentů by se odstěhovala do jiných měst na základě zhoršení podnikatelských příležitostí nebo oslabení výdělku. Podle respondentů se ti, kteří odcházejí z Teplic, stěhují do jiných okresních měst, nikoliv do jiných obcí v rámci okresu.

V práci jsem se také zaměřila na vliv hlavního města Prahy, které svojí velikostí, polohou a četností národnostních menšin, mohlo mít pro cizince funkci gateway city. Nicméně, ze získaných informací, musím konstatovat, že na migraci Vietnamců z okresu Teplice, nemá Praha žádný vliv. Respektive žádný z dotazových se neodstěhoval přímo z Prahy do Teplic a ani v blízké budoucnosti nemají respondenti v plánu se do Prahy odstěhovat. Pouze pro vietnamské studenty středních škol a gymnázií plní město Praha funkci gateway city, jelikož se v budoucnu budou snažit dostat se na vysoké školy a v Praze vidí lepší pracovní příležitost i sociální potenciál. Většina vietnamských studentů, kteří již absolvovali střední školy v Teplicích, se dostali na vysoké školy v Praze a úspěšně si tu našli brigády v různých národních firmách. Všichni respondenti, kromě jednoho, mají trvalé bydliště v regionu Teplice. Podařilo se mi zjistit, že funkci gateway city v minulosti zastávalo městská část Dubí. Sem v 90. letech 20. století přijížděli téměř všichni imigranti, protože blízkost německé klientely jim zaručovala poměrně stabilní zisky ze stánkového prodeje zboží. Jak bylo řečeno výše, v posledních 6 letech (tj. po vstupu Česka do Evropské unie) se Vietnamci stěhují z Dubí do okolních obcí a svoje podnikání přesouvají do kamenných obchodů. Je otázkou, jestli nově příchozí Vietnamci míří také nejprve do městské části Dubí a poté jinam, nebo už rovnou přicházejí do míst, kde podnikají jejich známí. Zda se vietnamská migrace skutečně i dnes paprskovitě šíří z městské části Dubí a jak se tento trend změní za další roky, jestli dojde k přesycení vietnamského trhu i v dalších obcích, ze kterých poté budou migrovat Vietnamci dál, to ukáže čas.

Skutečnost, že se Evropská unie rozšiřuje, bude spíše vést k odsunu Vietnamců z pohraničních míst Německa do městských částí. Tento trend se bude rozšiřovat mezi novými příchozími Vietnamci a ti budou rovnou přicházet do míst, kde podnikají jejich známí či tam, kde jsou dobré podmínky k podnikání. Jak jsem již konstatovala vše ukáže až čas.

Nakonec mě zajímalo, jestli můžeme očekávat odliv Vietnamců zpět do Vietnamu. K otázce setrvání v České republice odpovídali všichni dotazovaní velmi neurčitě. Respondenti, kteří tu studují uváděli, že tu chtějí zůstat a vystudovat, případně dostudovat vysokou školu. Po studiu se podle pracovních nabídek rozhodnou jestli zůstanou na Teplicku, nebo se přestěhují na jiné místo v Česku, nebo se odcestují do jiného státu. Ostatní respondenti, kteří sem přišli za lepšími životními podmínkami s celou svou rodinou, odpovídali, že zůstanou v České republice, dokud nebudou jejich děti zajištěné a nezávislé, poté by se však raději vrátili zpět do Vietnamu. Vietnam pro tyto respondenty představuje totiž domov a vlast. Tito Vietnamci berou Vietnam jako svůj domov a pobyt zde je pro ně zatím přechodným stavem. Přesto bylo vidět, že si nejsou zcela jisti, zda se jim skutečně podaří odjet zpátky, nebo tu zůstanou až do svého stáří. Všichni jsou si vědomi, že jejich děti patrně zůstanou v Evropě a do Vietnamu se s nimi nevrátí. Přesto, že

je pro ně tato skutečnost nepříjemná, uznávají, že se budou jejich děti tady mít lépe, ať jde o zdravotnictví začínaje nebo životní úroveň konče.

Z dosavadního vývoje migrace Vietnamců do České republiky, je vidět, že se počty příchozích stále zvyšují. Lze teda předpokládat, že k zásadnímu odlivu velkého množství cizinců nejspíš v následujících letech nedojde.

Zjištění plynoucí z předloženého výzkumu jsou omezena počtem respondentů a použitím kvalitativních metod. Poukázala jsem proto pouze na možné trendy v migraci Vietnamců. Pro zkoumání pravidelnosti a rozšíření těchto trendů na celou populaci, by bylo vhodné výzkum zopakovat s využitím např. dotazníkového šetření.

Na úplný závěr musím konstatovat, že se mi nepodařilo zcela naplnit cíl práce, kterou jsem si na začátku práce položila. Jelikož z nedostatku dat a informací o národnostní menšině Japonska a Číny jsem byla nucena nahradit jej národnostní menšinou Ukrajiny. Ve své bakalářské práci srovnávám tedy skupiny cizinců z Vietnamu, Ruska a Ukrajiny (v ojedinělých případech se mi podařila najít některá data o Číně). Ostatní položené cíle se mi celkem podařilo naplnit. Jejich interpretace již uvádím v nadcházejících stránkách.

7. SEZNAM LITERATURY

- ABRAMUSZKINOVÁ PAVLÍKOVÁ, E. (2008): Migrace a etnická identita cizinců v České republice. Disertační práce. Ústav evropské etnologie FF MU, Brno, 107 s.
- BROUČEK, S. (2002): Vietnamské etnikum v lokálním prostředí české majority. MZV, Praha, 70 s.
- DRBOHLAV, D. (2008): Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu). Praha, Karolinum, 311 s.
- DRBOHLAV, D. (2010): Migrace a (i)migranti v Česku. Praha, SLON, 205 s.
- HENDL, J. (2005): Kvalitativní výzkum – základní metody a aplikace. Praha, Portál, 407 s.
- HOFÍREK, O. (2009): Vietnamská imigrantská ekonomika v České republice. [online]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2185257> [cit 27-4-11]
- HORÁK, M. (2009): Integrace státních příslušníků Vietnamu v České republice. Diplomová práce. Brno, 99 s.
- KOCOUREK, J. (2003): Profil vietnamské komunity v ČR (organizační potenciál komunity). Praha, IOM, 34 s.
- KOCOUREK, J. (2005): Vietnamci v ČR. SOCIOweb. [online]. Dostupné z: http://socioweb.cz/upl/editorial/download/124_socioweb_5.pdf [cit 27-4-11]
- LONZIČÁKOVÁ, J. (2008): Ukrajinci, Vietnamci, Romové a jejich integrace na trhu práce: Srovnávací studie tří etnických skupin v České republice. Bakalářská práce. Katedra sociologie FSS MU, Brno, 67 s.
- NEKORJAK, M. (2009): Krize a vietnamská „komunita“ v Česku. [online]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2185725> [cit 27-4-11]
- PECHOVÁ, E. (2007): Migrace z Vietnamu do ČR v kontextu problematiky obchodu s lidmi. La Strada. [online]. Dostupné z : http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf [cit 27-4-2011]
- PRŮŠVICOVÁ, A. (2010): Integrace druhé generace Vietnamců v Praze. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 100 s.
- SOCHŮRKOVÁ, I. (2007): Migrace obyvatelstva v jihomoravském kraji s důrazem na období po roce 1989. Bakalářská práce. Geografický ústav PřF MU, Brno, 42 s.

ŠÍŠKOVÁ, T. (2001): Menšiny a migranti v České republice. Praha, Portál, 200 s.

ŠÍŠKOVÁ, T. (1998): Výchova k toleranci a proti rasismu: zdroje a formy rasismu a netolerance: informace o národnostních menšinách: hry a cvičení pro žáky a studenty. Praha, Portál, 202 s.

VOJTKOVÁ, M. (2005): Teorie mezinárodní migrace. [online]. Dostupné z:
<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=253&lst=113> [cit 27-4-11]

ZDROJE DAT

Cizinci v ČR 2011 [online]. ČSÚ. Dostupné z:
<http://www.ustinadlabem.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/1414-10> [cit 27-4-11]

Cizinci v ČR 2010 [online]. ČSÚ. Dostupné z:
<http://www.ustinadlabem.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1414-10> [cit 27-4-11]

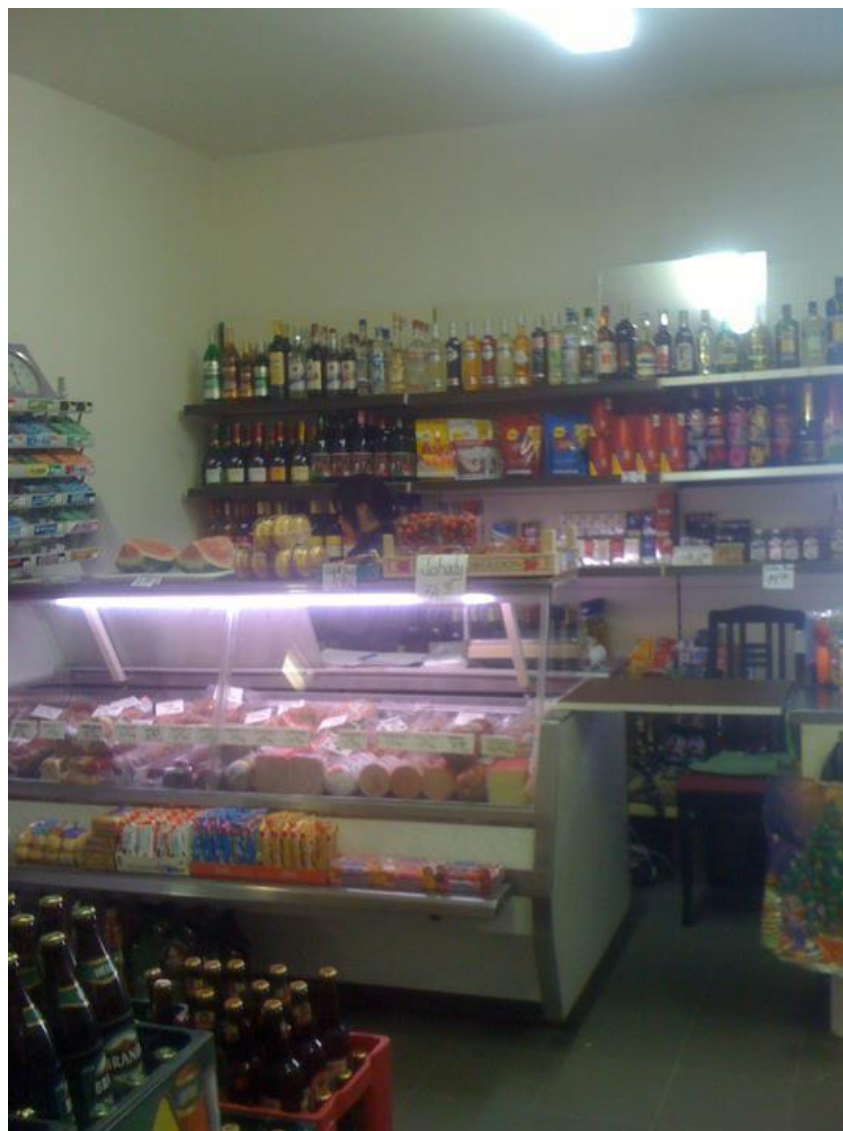
Cizinci v ČR 2009 [online]. ČSÚ. Dostupné z:
<http://www.ustinadlabem.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/publ/1414-09-2009>
[cit 27-4-11]

Život cizinců v ČR (2009) [online]. ČSÚ. Dostupné z:
<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/1118-09> [cit 27-4-11]

8. PŘÍLOHY

Obr. 2 ukázka Vietnamské potraviny	40
Obr. 3 Ukázka Vietnamského bistra	41
Obr. 4 Ukázka Vietnamského obchodu	41
Obr. 5 Ukázka největší velkoskladu Sapa	42
Obr. 6 Vítání svátku podzimu v Teplicích.....	42
Obr. 7 Ukázka vítání Nového roku lunárního Vietnamského roku v Teplicích.....	43
Příloha 1 Celkový počet vybraných skupin cizinců v ČR v letech 2004 až 2010.....	44
Příloha 2 Procentuální podíl jednotlivých věkových kategorií u vybraných skupin cizinců v ČR v roce 2009.....	44
Příloha 3 Počty živnostníků a zaměstnanců u vybraných skupin cizinců v krajích ČR v roce 2009.....	45

Obr. 2 ukázka Vietnamské potraviny

Zdroj : vlastní fotodokumentace

Obr. 3 Ukázka Vietnamského bistra

Zdroj : vlastní fotodokumentace

Obr. 4 Ukázka Vietnamského obchodu

Zdroj : vlastní fotodokumentace

Obr. 5 Ukázka největší velkoskladu Sapa

Zdroj : Vlastní fotodokumentace

Obr. 6 Vítání svátku podzimu v Teplicích

Zdroj : vlastní fotodokumentace

Obr. 7 Ukázka vítání Nového roku lunárního Vietnamského roku v Teplicích

Zdroj : vlastní fotodokumentace

Příloha 1 Celkový počet vybraných skupin cizinců v ČR v letech 2004 až 2010

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vietnam	34 179	36 833	40 779	51 101	60 255	61 115	60 931
Ukrajina	78 263	87 789	102 594	126 721	131 921	131 932	128 636
Rusko	14 747	16 273	18 564	23 278	27 084	30 297	31 037

Zdroj dat: ČSÚ

Příloha 2 Procentuální podíl jednotlivých věkových kategorií u vybraných skupin cizinců v ČR v roce 2009

věková kategorie	Ukrajina	Vietnam	Rusko
0	0,32	1,28	0,51
1-4	1,31	4,17	3,01
5-9	1,53	4,64	4,22
10-14	2,11	5,77	4,87
15-19	3,09	9,65	8,62
20-24	12,86	14,37	9,65
25-29	16,23	10,08	7,93
30-34	16,72	11,92	8,98
35-39	13,60	13,19	10,79
40-44	11,26	10,36	10,80
45-49	10,17	8,61	10,17
50-54	6,23	3,68	7,29
55-59	2,97	1,35	4,89
60-64	0,82	0,35	2,98
65-69	0,35	0,21	2,17
70-74	0,19	0,21	1,55
75-79	0,12	0,11	0,79
80-84	0,07	0,04	0,53
85+	0,04	0,02	0,24

Zdroj dat: ČSÚ

Příloha 3 Počty živnostníků a zaměstnanců u vybraných skupin cizinců v krajích ČR v roce 2009

	Vietnam		Rusko		Ukrajina	
	živnostníci	zaměstnanci	živnostníci	zaměstnanci	živnostníci	zaměstnanci
Praha	5912	4787	644	16 865	8807	41 511
Středočeský	3768	2500	183	3 743	4065	16 236
Jihočeský	1490	993	17	516	1155	3 420
Plzeňský	3774	2 483	38	269	3971	4 915
Karlovarský	4612	3 734	125	2 820	707	1 945
Ústecký	5266	3 730	101	1 943	1266	6 581
Liberecký	1363	943	34	456	1311	4 458
Královéhradecký	834	772	23	258	1354	4 156
Pardubický	851	649	17	173	1058	3 093
Vysočina	715	574	16	141	878	2 214
Jihomoravský	2207	2 413	72	836	2224	11 223
Olomoucký	582	603	27	225	461	1 631
Moravskoslezský	2728	1 949	50	476	423	1 676
Zlínský	440	442	14	239	297	896

Zdroj dat: ČSÚ